met elke op Gods onfeilbaar Woord gegronde vergadering, betuigende met dezen dat wij ons in alles houden aan Gods Heilig Woord en aan onze aloude Formulieren van eenigheid, in alles op dat Woord gegrond, aan de aloude Liturgie en aan de Dordtsche Kerkenordening". Dát is reformatie.

Wie zijn in feite de afgescheidenen? De Cock en de zijnen? Neen, maar zijn tegenstanders, die aan de leer der kerk, aan de waarheid Gods ontrouw geworden waren. Alle Hervormers hebben tegenover Rome staande gehouden, dat de ware kerk te vinden is, niet waar men vasthoudt aan de successie van plaatsen (kerkgebouwen etc.) en personen (bisschoppen, paus etc.), maar waar bewaard wordt de ware leer, waar gevonden wordt de successie der doctrina, der gezonde leer naar Gods Woord. En dat geldt ook voor vandaag tegenover alle theorie, uitgedacht door menschen.

DE GEZONDE LEER.

Die leer heeft Hendrik de Cock, we gedenken het met groote dankbaarheid anderhalve eeuw na zijn geboorte, door Gods genade bewaard, en daarmee aan Christus' kerk in deze landen en ver daarbuiten een onschatbaren dienst bewezen.

In een tijd, toen predikanten der Herv. Kerk publiek de dwalingen van Arius en Pelagius vernieuwden, toen men durfde schrijven, dat het goddeloos en godslasterlijk was om met den Catechismus staande te houden dat God met tijdelijke en eeuwige straffen zal wreken de aangeboren en werkelijke zonden; toen men op de vraag: welk een Zaligmaker is Christus voor hen? (n.l. voor hen, die als „fijnen" te boek stonden) ten antwoord gaf: „bijna alleen een borg, een plaatsbekleeder bij God, een verzoener, Hoogepriester, offer en toevlucht ter geruststelling bij eigene, dikwijls helaas opzettelijk begane overtredingen"; toen men den Catechismus noemde „een oud schoolboek, hetwelk zich noch door stijl, noch door inhoud tegenwoordig meer aanbeveelt"; toen het gros der predikanten remonstrantsch dacht en preekte en de Dordtsche leerregels gescholden werden als „versleten schoenen", een „allerellendigst formulier", en den koning gesmeekt werd, de „Dordtsche kluisters" toch te verbreken; toen Hofstede de Groot, die door zijn tijdgenooten en leerlingen zóó bewonderd werd, dat een van deze laatsten De Groot's zelfbedwang opgetogen prijst omdat hij „een schoon, edel, ontwikkeld, rijk meisje beminnend" haar zijn liefde niet bekende, wijl vele leden uit haar familie, waaronder haar vader, aan de tering gestorven waren („de edele maagd huwde met een ander en ging vroegtijdig heen"); toen deze Hofstede de Groot, voorlooper en baanbreker van het modernisme, de man met het „liefderijk gemoed", die uitgaf het tijdschrift „Waarheid in Liefde" en van hen, die de kerkleer handhaafden, zeide: „stelselzucht en ketterjacht is hun, beoordeeld naar hun wijze van doen, veel meer eigen dan geloof en liefde", en die zóó „Unions- und Ausgleich-freundlich" was, dat hij al zijn hoop zou zetten op de „kerk der toekomst", waarin de naam van Christus tot zijn volle recht zou komen en de namen van de verschillende gezindten, ook de namen Protestant en Roomsch tot de geschiedenis zouden behooren — verklaarde, dat de Formulieren van eenigheid geen verbindend gezag hadden voor de predikanten der Ned. Herv. Kerk, en indien wèl, dat ze dan verplicht en gerechtigd waren hun eed te breken —

toen dus de kerk van Christus naar bestuur en inrichting veranderd was in een gereglementeerde vereeniging, waarin ieder practisch het Woord kon mishandelen naar verkiezing en kon preeken zooals hem goed docht, en de waarheid alleen geduld werd op voorwaarde, dat men den leugen het hoogste woord liet —

toen heeft de Heere, die Zijn instrumenten formeert en toerust en bekrachtigt, in Zijn trouw en groote ontferming den man Hendrik de Cock in 't hart gegeven om als een klein jongeling den reus van 't kerkelijk liberalisme te bevechten, en om de gereformeerde kerk weer te doen uitkomen als de heilige vergadering van hen, die met mond en hart herhalen: wij gelooven en belijden.

KERKREFORMATIE AFGEWEZEN DOOR BEKNIBBELING.

Natuurlijk is hierop afgedongen. Voornamelijk door hen, die achterbleven. Tot vandaag aan den dag. De Cock had deels wel gelijk. Deels. Máár..... (Hoe kan de geschiedenis helpen, onzen eigen tijd beter te verstaan!) Máár..... hij had de Ned. Herv. Kerk „valsche kerk" genoemd. Daarmee „randde hij den geheimen raad Gods aan". Ja? Dan moet door art. 29 der Ned. Geloofsbelijdenis een streep. Voorts: hij had uit andere gemeenten kinderen gedoopt en leden op zijn catechisaties toegelaten. Doch De Cock was bereid aanstonds hiermee op te houden, indien men hem zijn ongelijk uit Gods Woord of de Reglementen der kerk aanwees. Wat niet geschied is. Ja, maar..... zijn toon. Die was veel te grof en te barsch. Die toon moest wel prikkelen. Doch 't is de moeite waard na te lezen, wat de kerkeraad van Ulrum in zijn Memorie aan de Algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk d.d. 28 Juni 1834 (Keizer, bl. 463) en De Cock zelf (Een paar brieven, uitgegeven ter opheldering der waarheid enz., 28 Maart 1834) hierover schrijven; zoo getuigt o.a. De Cock: „Ik geloof ook, dat wij onze kracht van zeggen niet moeten zoeken in harde woorden, zelfs tegen hen, die de Gemeente des Heeren door blindheid of boosheid zoeken te verleiden, maar het is mijns inziens evenmin goed, om de harde woorden en uitdrukkingen, die God Zelf in Zijn Woord bezigt, te verzwijgen uit vrees voor de menschen of uit gevaar van schade of schande; anders immers moest ('t geen godslasterlijk is te denken) de Heere Jezus Zelf, Petrus en Paulus hier schuldig staan, gelijk wij zien kunnen, Matth. 23, Hand. 8 : 23, Hand. 13 : 10, in de brieven van Paulus aan Timotheus, enz. De eer des Heeren moet onze bedoeling zijn, het kind moet bij zijn rechte naam genoemd worden en ach! of ons deze voorvaderlijke oprechtheid en rondborstigheid wederom meer en meer mocht geschonken worden, door des Heeren Geest" waarna De Cock de door hem gebezigde benamingen en uitdrukkingen confronteert met de waarheid Gods.

't Is zoo gemakkelijk voor hen, die tot motto gekozen hebben: „niet de kerk uit!", wat meermalen schijnt te beteekenen: „wat er ook gebeure, nooit de kerk uit" — om door het opwerpen van bezwaren, die geen van alle de kern der zaak raken, zichzelf te paaien, en anderen in den waan te brengen, dat hoe goed „heengaan" moge schijnen, „blijven" veel en veel beter is.

En zoo doet ook nog steeds opgeld het beweren, dat de afscheiding toch maar 'n tamelijk „subjectieve" beweging was, en allerminst vrij van invloeden, verbonden aan de namen De Labadie en Schortinghuis.

Vrage: indien dit bij meerderen, die met de afscheiding meegingen het geval mocht zijn — aan wie de schuld? Wat gaven de geestelijke voorgangers aan het volk? Hoe lang was de gemeente niet verleid en misleid? En, zouden we haast vragen, hoe wordt thans de gemeente door meerderen van deze „klagers" geleid?

Ach, hoe moeten alle klachten en aanklachten verstommen tegenover het nuchtere feit, dat de eenvoudige, trouwe herder en leeraar van Ulrum door woord en daad terugriep tot de gezonde leer, later tijden tot beschaming en voorbeeld!

Hij geeft uit het „Kort Begrip der Christelijke Religie", tegenover de slappe en ongereformeerde vragenboekjes, toen in gebruik; voorts de Besluiten der Dordtsche Synode 1618—19 (met een belangrijke voorrede: „Aan mijn in hun eeuwig heil belangstellende land- en geloofsgenooten);

in tal van geschriften houdt hij de gereformeerden in den lande nauwkeurig op de hoogte van zijn strijd en van de gevoerde processen;

hij wendt zich in geschrifte tot den koning, wien hij ook al zijn brochures toezendt, telkens vergezeld van een begeleidend schrijven; hij bezoekt Zijne Majesteit en ofschoon de koning hem kennelijk zocht te verbijsteren en van zijn stuk te brengen, legt hij vrijmoedig getuigenis af van zijn optreden en voornemen, en wekt den Vorst op, getrouw te zijn;

hij schrijft aan de Staten-generaal, aan den Gouverneur van de provincie, aan de kerkelijke besturen die hem veroordeelden;

hij richt zich in een „Toespraak en Uitnoodiging" tot de geloovigen en ware Gereformeerden in Nederland om hun duidelijk te maken, dat hij zich niet gescheiden heeft van de ware gereformeerde kerk, noch van de ware gereformeerden;

hij geeft uit „Punten van Reformatie", opgesteld in 1695 door zeven predikanten en vermaant in een opschrift: „dit artikel tot grond van alles te stellen, dat de Heere Jezus alleen als Koning dient erkend in Zijn kerk, niet alleen in oordeel, maar met verheffing des harten en met de daad zelve, en Hem, Zijn zaak, Rijk en kinderen trouwelijk voor te staan en uit alle macht te helpen, met dadelijke verloochening van eer, profijt, gemak en met opneming van alle kruis".

De achtergeblevenen zeggen: „o, als De Cock en de zijnen ook gebleven waren, evenals wij!" We antwoorden: „o, als de achtergeblevenen getrouw geweest waren!"

Kohlbrugge's spreuk was: perfer et obdura! (verdraag en volhard). De Cock herhaalde steeds weer: Blind in de uitkomst, ziende op 't gebod!

P. D.

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (XIV)

HET KERKLID MARIA.

In de Handelingen der Apostelen komt de naam van Maria slechts éénmaal voor. Lucas noemt in den aanhef van zijn Evangelie den naam van de moeder des Heeren niet. Hij spreekt ervan, dat de Heiland, nadat Hij geleden had, veertig dagen lang, Zichzelf levend vertoond heeft aan de apostelen, zijnde door hen gezien en sprekende van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan (Hand. 1 : 2, 3).

Wanneer de Heere Jezus na veertig dagen ten hemel vaart, zijn alléén de apostelen en niet Maria hiervan getuige (Hand. 1 : 4—11).

Bij hun terugkeer van den Olijfberg vergaderen de discipelen in de opperzaal, die ze geregeld voor hun bijeenkomsten gebruiken. En dan lezen wij: Deze allen (nl. de elf apostelen) waren eendrachtig volhardende in het bidden en smeeken met de vrouwen, en Maria de moeder van Jezus, en met Zijn broeders (Hand. 1 : 14).

In deze opsomming valt op, dat de discipelen het eerst genoemd worden. Zij vormen in de bedeeling van Christus' verhooging het voornaamste bestanddeel van de gemeente. Dat in dit verband ook vrouwen worden vermeld is belangrijk. Dit laatste feit is nieuw genoeg om afzonderlijk vermeld te worden. Volgens 't Joodsch gebruik werd geen vrouw toegelaten bij de godsdienstoefening. Maar ook op dit punt zijn de „oude dingen voorbij gegaan" [1]).

Met de vrouwen zullen wel bedoeld zijn de vrouwen, die met den Heere Jezus zijn meegetogen en Hem dienden van hun goederen.

„Het moeten de vrouwen zijn geweest, die voor Jezus hebben gezorgd en die thans Zijn apostelen verzorgden" [2]).

Maria, de moeder des Heeren, wordt in deze opsomming afzonderlijk genoemd.

Het valt op, dat zij ná de apostelen wordt genoemd. „Wanneer straks „in de opperzaal" de kleine schare samenschoolt, die wachten moet op 't Pinksterfeest (dat is: op den terugkeer van Christus) dan noemt Handelingen 1 in „keurige" orde de personen op, die daar bijeen zijn. Eerst de mannen, daarna de vrouwen. Eerst de apostelen, de geroepen ambtsdragers, daarna degenen, die door bloedverwantschap aan Jezus zijn verbonden: Maria en de broeders des Heeren. Eerst de geestelijke familie; dan als zoodanig de „natuurlijke familie". Daar hurkt Maria in de achterhoede. De apostelen zitten nu op een stoel der eere, zij hebben de vooraanzittingen, hun naam staat in het eerste gelid; niet de naam van Maria. Een speciale eerepositie heeft Maria niet meer, maar de apostelen, ook Johannes, kregen nu een bizonder eeremerk, een speciaal privilege, dat hen van anderen onderscheidt. Was Maria indertijd geroepen tot een exceptioneelen dienst op het terrein van de natuur, van vleesch en bloed, thans zal de beurt aan de apostelen zijn, doch dan op de wijde stroomen van een Geest. Zij krijgen een ambt, even onoverdrachtelijk, een ambtsbediening, even onvervangbaar, als Maria's moederschap dit geweest is [3]).

Toch moeten wij er oog voor hebben, dat Maria in deze opsomming uitdrukkelijk wordt genoemd. „Zij leefde, sinds de apostelen zich in Jeruzalem verzameld hadden, ook in de heilige stad, en daar zij op een bijzondere, onvergelijkelijke manier van de geschiedenis van Jezus getuigenis kon geven, was zij een gewichtig lid in den kring der discipelen [4]).

Toch is het merkwaardig, dat men in de oude kerk niet gekomen is tot een vereering van Maria. „Wanneer men acht geeft op de natuurlijke opwellingen in den mensch, zoo zou men kunnen verwachten, dat een deel van de vereering, welke Jezus door de gemeente werd bewezen, ook op Zijn moeder en broeders zou worden overgedragen, die immers naar Gods orde met Hem in het bijzonder waren verbonden en een groot aandeel hadden aan Zijn levensgang. In het Nieuwe Testament treedt niets aan het licht, wat daartoe neigt.

Het kruis heeft op zoo doorslaande wijze een eind gemaakt aan al wat zweemt naar de verheerlijking van datgene, dat behoort tot de sfeer van „vleesch en bloed" en den blik van allen tot God omhoog geheven, die door de zonde en den dood van den mensch heen alleen in Zijn genade en door Zijn Geest Zijn Rijk bouwt. De verwanten van Jezus werden derhalve niet naast den Heere geplaatst, alsof zij mededeelgenoot waren van Zijn ambt als Heiland en Zijn heerlijkheid, maar stonden in de gemeente bij hen, die van de aarde geloovig tot Hem opzagen, op Zijn genade vertrouwden en op weg waren naar Zijn Rijk. Binnen de christenheid hadden zij door hun bijzondere betrekking met Jezus een bijzonder belangrijke plaats" [5])

In de N.T. gemeente heeft dus Maria wel een bijzondere plaats, maar ónder de apostelen. Wij zien haar als een eenvoudig kerklid, die met haar gaven van herinnering de kerk des Heeren heeft gediend. Hier in Handelingen wordt Maria voor het laatst genoemd. „Waarschijnlijk is zij, kort na dezen tijd, gestorven" [6]).

Enumatil.

K. MEIMA.

[1]) Ed. Barde, Kommentaar op de Handelingen der Apostelen, 1910, p. 26.
[2]) F. W. Grosheide, De Hand. der Ap., 1942, I, p. 27.
[3]) K. Schilder, Christus in zijn lijden, III, p. 340.
[4]) A. Schlatter, Erläuterungen, I, p. 828.
[5]) A. Schlatter, Erläuterungen, I, p. 829.
[6]) F. W. Grosheide, a.w. I, p. 27.

. Klacht over knoeien

Men zendt mij enkele exemplaren van N. Pr. Gr. Ct, waarin dr Zuidema fel te keer gaat tegen den Heer A. Zijlstra, die in Geref. Kb. Groningen bezwaren had ingebracht tegen een rede van hem. Ik zal mij in de discussie niet mengen, want ik ben daarbij volstrekt overbodig. Maar als meelevend toeschouwer mag ik dr Zuidema wel verzoeken niet zoo hoog van den toren te blazen: knoeien, valsch beschuldigen, etc. Want hij verwaarloost daarmee het feit, dat met de stukken aantoonbaar was, dat hij, dr Zuidema, is begonnen met „knoeien" inzake de rustig, en thetisch voorgedragen meeningen van dhr Zijl-